רש"י ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים ר"ן צ.

ושרקיה טינא. טוח פניו בטיט כדי שלא ישא חשא כאילו היה אדם אחד (ו) מהם שנדר שלא ישא חשה כדי שיתיר לו דאפשר אילו היה מכירו לא היה מתיר לו: **מאן חכים למיעבד כי האי מילתא.** שדקדק בכך שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו כדי שיחול הנדר עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן דאמר לא יפר הואיל ולא חל הנדר דרבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא (ז): **הכי נמי פליגי בשאלה.** שאין נשאלין לחכם עד שיחל הנדר חל עליו: **דכתיב וחפרה הלבנה.** (ח) והא וחפרה דמשמע אימתי הוי הפרה בזמן שחל בנה (ט)בנה היינו נדר. רבי נתן לטעמיה דאמר (י) הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כו' והיינו חל בנה חל בנין הנדר. ע"א מסיפיה דקרא וחפרה הלבנה ובושה החמה כדכתיב (כ) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים וגו' דבהיות שעתא חפרה נהורא דהלבנה דעד השתא כי מלך ה' לצאות על ישראל ולא קודם שימלך וה"ה גבי נדר מכי חל עליה הוא דמיפר ולא קודם שיחול: **דכתיב מפר מחשבות ערומים.** דמשמע מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ שלא חל הנדר עדיין: **אבל.** בנדרים שצריך שאלה לחכם דברי הכל אינו מתיר אא"כ חל הנדר כדכתיב לא יחל דברו דמשמע כל זמן שאין שם מעשה בנוי אלא דיבור בעלמא שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם והאי דדרשינן מיניה (כא) הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו בזמן שחל הנדר קאמר: **לימא מסייע ליה.** לרב פפי דאילו בשאלה דברי הכל אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: **קונם שאיני נהנה לפלוני ולכל מי שנשאל עליו.** כלומר אם אשאל עליו לשום חכם להתיר לי יהא עלי קונם מה שאני נהנה לאותו חכם: דנשאלין לחכם עד שלא חל הנדר אי בעי למישאל על המודר בריש מיתשיל אי בעי מיתשיל על חכם בריש (ג): מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע או על החכם או על מודר: **לימא מסייע ליה.** מהכא קונם שאני נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאתר והריני זיר לכשאשאל לחכם עליו: **נשאל על נדרו.** שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נזרו שלא חל עד שישאל עליו: **ואי אמרת נשאל.** לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכי היכי דפליגי בהפרה פליגי בשאלה ובדין הוא דלרבנן (ד) חל נזירותו: **שאיל בריש.** דליחל לחכם לישאל על נזירותו תחילה ואחר כך על נדרו: למימרא

ושרקיה טינא ואתייה לקמיה דרב חסדא אמר רבא *מאן חכים למיעבד כי הא מילתא אי לאו דרב אחא בר רב הונא דגברא רבה הוא דקסבר דכי היכי דפליגי רבנן ור' נתן בהפרה הכי נמי פליגי בשאלה ורב פפי אמר מחלוקת בהפרה דר' נתן סבר אין הבעל מיפר אא"כ חל נדר דכתיב [1]וחפרה הלבנה ורבנן סברי *בעל מיפר אע"פ שלא חל נדר דכתיב [2]מפר מחשבות ערומים אבל בשאלה דברי הכל [3]אין חכם מתיר כלום אא"כ חל נדר דכתיב [3]לא יחל דברו לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שאשאל עליו [2]נשאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על האי ניתשיל בריש אי בעי על האי ניתשיל בריש ומי ידע אי האי קמא אי האי בתרא אלא לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני הריני זיר לכשאשאל עליו [1]נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על נדרו איתשיל בריש אי בעי על נזרו איתשיל בריש ר' נתן היא אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבוך משמיה דרב פפי מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל מפר ואע"פ שלא חל נדר דכתיב לא יחל דברו למימרא

מאן חכים כן חל הנדר: **נשאל על הראשון.** על המודר ומתוך כך נאסר על החכם שמתירו ולפיכך חוזר ונשאל עליו: **אי בעי על האי מתשיל בריש.** ילך אצל חכם ויאמר אני הדרתי לאותו מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כשאשאל לפניו ועכשיו אני רוצה לישאל לפני פלוני חכם ומתחרט אני על מה שאסרתיו בהנאתי. ומדלא אפשר למעבד הכי ש"מ דאין חכם מתיר אלא אם כן חל הנדר: **ומי ידע אי קמא ואי בתרא.** הש"ס הוא דקא דחי למאן דמייתי הך סייעתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא כי קתני ראשון ושני לשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שירצה תחלה וההוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו אא"כ קרי ליה אחרון: **הא רבי נתן היא.** דמי ליה דבהפרה בעי' שיחול הנדר וכל שכן בשאלה דכתיב לא יחל אבל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי בהפרה פליגי נמי בשאלה: **דכתיב לא יחל דברו.** למימרא דלא הוי כיה מעשה דדברו דבור בעלמא משמע ולא חלות הנדר: **ולענין הלכה** קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דר' עקיבא דאמר (לעיל פט.) דאשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ומתגרשה דיפר על כרחיך הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דסוגיין בריש פרקין בענין אם תרחץ אם לא אחרץ כרבנן שייכא וכדכתיבנא עלה דהתם [פ. ד"ה ורבי]. ואע"ג דאמר רבא מאן חכים למעבד כי הא אי לאו רב אחא אלמא קלסיה משום דעבד כרבי נתן וכיון דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו ראיה היא דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה וכדכתיבנא לעיל ואיכא למדמי כל הני ראיות משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדמייה וכדכתיבנא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשאלתא נדרה בדבר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך דכיון שהיא מצטערת אם לא תעשה לפיהן כאילו עשתה דמי אבל תלתה תנאה בדבר שאינה עשויה לעבור עליו אינו מפר אלא אם כן חל הנדר והיינו דאמרינן ברש פרקין [עט:] למה לה הפרה לא תרחץ ולא ליתסרון פירות עולם עלה וכדכתיבנא

מי רבי נתן היא. אבל (ט)רבא יכול לטעות דכי היכי דבהפרה מיפר אע"ג שלא חל בהתרת חכם נמי מתיר אע"ג שלא חל: אבל בשאלה ד"ה מתיר מיד. אע"פ שלא חל כתיב לא יחל דברו לתימר דלא הוי כמעשה לומר מתיר מיד אע"פ שאין שם עדיין אלא דבור אמר הוא דלא יחל אבל אחרים מוחלין לו:

ואילו אם כן חל הנדר: **קונם שאיני נהנה לפלוני ולכל מי שנשאל עליו.** כלומר אם אשאל עליו לשום חכם להתיר לי יהא עלי קונם מה שאני נהנה לאותו חכם: דנשאלין לחכם עד שלא חל הנדר אי בעי למישאל על המודר בריש מיתשיל אי בעי מיתשיל על חכם בריש (ג): מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע או על החכם או על מודר: **לימא מסייע ליה.** מהכא קונם שאני נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאתר והריני זיר לכשאשאל לחכם עליו: **נשאל על נדרו.** שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נזרו שלא חל עד שישאל עליו: **ואי אמרת נשאל.** לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכי היכי דפליגי בהפרה פליגי בשאלה ובדין הוא דלרבנן (ד) חל נזירותו: **שאיל בריש.** דליחל לחכם לישאל על נזירותו תחילה ואחר כך על נדרו: למימרא

ושרקיה טינא. כדי להרחותו שהוא צריך לבריות לאלתר לכבוש בגדיו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן בהפרה פליגי נמי בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה דאין חכם מתיר אא"כ חל הנדר ואיכא דאמרי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דיחיד ורבים הלכה כרבים וכדבעינן למכתב קמן איהו לאפוקי נפשיה מפלוגתא הוא דעבד הכי. והאי דלא קאמר רבא קסבר מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אא"כ חל הנדר וכדאמר רב פפי לקמן בסמוך לא מידוק מינה דמדלא אמר רבא הכי מכלל דלא סבר כרב פפי דליתא דהכיא דרב פפי הילכתא היא וכמו שנכתוב לפנינו בסמוך בס"ד ורבא נמי אפשר דהכי סבירא ליה והאי דלא אמר הכי משום דמהאי עובדא ליכא למידק מינה דרב אחא בר הונא לא סבירא ליה כמאן דאמר לקמן מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל חכם מתיר אף על פי שלא חל הנדר דאי הכי למה ליה לאשאה מיהו ליכא למידק מינה דסבירא ליה דבשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אא"כ חל הנדר דמנלן הא דאפשר דהכי סבירא ליה דבשאלה נמי פליגי לאפוקי נפשיה מפלוגתא עביד הכי. כך נראה בעיני ולאיתי מי שכתב בהפך: **ורב פפי אמר מחלוקת בהפרה וכו' דכתיב מפר מחשבות ערומים.** אלמא שייכא הפרה במחשבה בלבד דאכתי לא אמיא: **דכתיב לא יחל דברו.** לא יעקור תלות [דברו] ודייקינן הא אחרים עוקרין אלמא אין חכם מתיר

מסורת הש"ם

(ו) [כ"ק נב.], כ) ל"ל כמה יפג"ן, ג) [לעיל כב.], ד) [שעיה לג, ה) [ברכות לב.], ו) ל"ל לרבנן.

תורה אור השלם

1. וְחֻפְּרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד:
ישעיהו כד כג
2. מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִּים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה יָדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה:
איוב ה יב
3. אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ אוֹ הִשָּׁבֵעַ שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה:
במדבר ל ג

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה ושרקיה וכו' אדם אחד שנדר כל"ל ותיבת מהם נמחק: (ג) ר"ה דכתיב וכו' והאי ופפרה הכי משמע לימתי: (ד) ר"ה ולי אמרת וכו' כרישא הס"ד ואח"כ מ"ה ומי ידע וכו' כלומר מאי נשאל על הראשון דקאמר סתמא הכי משמע לו על חכם: (ד) ר"ה ואי אמרת נשאל וכו' דלרבנן על נזירותו מצי שאיל בריש כל"ל והל"ל:

גליון הש"ם

גמ' מאן חכים. כעין זה תולין דף קיב ע"א:

פירוש הרא"ש

ושרקיה טינא. כי הפשיט בגדיו לפי שנאסר בהנאת העולם ועמ אותו בטיט ואיתיתי לקמיה דרב חסדא אמר לו נדרו: **מאן חכים למעבר כי הא מילתא.** שהטשיבו לישא אשה כדי שיאסר ויתירו לו דקסבר דרבנן וכי נתן פליגי נמי בשאלה וסבר רב אחא כרבי נתן: דכתיב וחפרה הלבנה ובושה החמה. פירש בעלמא הוא דברים וחפרה כמו והפרה מתי יפר אחר שחל הנדר כדאמרינן הנודר כאילו בנה במה וים"ג טעמא דרבי נתן משום דכתיב והפר אם נדרה אשר עליה דמשמע איסור שיחול עליה: דכתיב מפר מחשבות ערומים. משמע מחשבה קודם שחל: שנאמר לא יחל דברו. ומאיר ליה כבל הוצא מפיו יעשה אחר שחל הנדר וכא לידי עשייה לו אחרים כי: ולמי שאשאל עליו. החכם שיתיר לי נדרי אהיה מודר ממנו: נשאל על הראשונה. על הנאת פלוני ולו נאסר בהנאת החכם ויאסל עליו ומשמע אבל קודם שנשאל לראשון לא מהניא שאלה על נדר החכם: מי ידע הי קבא והי בתרא. מי יוכל לידע מלשון הכריזתא אם

עין משפט נר מצוה

סד א ב מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' יד [עח] ופרי"מ מהל' נדרים הלי"ב סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ח וסי' רלד סעי' עט:
סה ג ד מיי' פ"ו מהל' שבועות סט סמג לאוין רמח טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' ט:

תוספות

ושרקיה טינא. פי' עמו בטיט שלא יהיה מן העולם. ה"ג יש לפרש שרקו כדי שלא יכיריהו רב חסדא שהיה מתכיש על מה שלא קיים נדרו: מאן חכים כו'. שלא היה רולה לחתיר עד שהשיאו ואל הנדר: ה"ג בשאלה. דקסבר הלכה כרבי נתן: דכתיב וחפרה הלבנה. פירש ה"ר אליעזר לא ידענא לפרש היכי משמע ליה מהכא ונראה דלעומת בעלמא נקטיה הש"ס ואחפרה בגייטה בגין האיסור נראה הוא המקיימו כאילו בנה במה וסימנא בעלמא וטעמא מסברא המקום שאין איסורא לשון הר"ר אליעזר ואית ספרים דגרסי ועמיה דדרבי נתן משום דכתיב והפר נדרה אשר עליה דמשמע לאחר שיחול עליה הנדר יפירנו ושעמא דרבנן משום דכתיב מפר מחשבות ערומים משמע מחשבה קודם שיחול האיסור יפר וגם זה אמר הר"ר אליעזר דאינו אלא סימנא בעלמא משמע מחשבה קודם שיחול יפר והכי נמי מצינו פרק הדר [עיתוסין דף עג:] דגיטל נתרע מלבה דלא מייתי אלא סימנא בעלמא לומר דדרבי יהודה בן בבא מתיר בעבדים ואע"ג דאינו סתמא אלא טעמא דר' יהודה בן בבא: קונם שאני נהנה לפלוני ולמי שאשאל לחכם עליו. גם לחכם שאשאל עליו לאסר אלא אהנה אשלי: נשאל על הראשון. שאסר הנאתו עליו ואחר כך נשאל [על השני] ס"ד [דשני] רולה לומר על החכם שני לאיסור: אי בעי תתשיל. כלומר ישאל על אחר שירלה תחילה: מי ידעינן הי קמא והי בתרא. דילמא נשאל על הראשון תחילה דקאמר היינו חכם וקרי ליה ראשון ושני הוי ראשון לשאלה ושני קרי לאחר משום דהוי שני לשאלה ראשון דנקט לאו דוקא וה"ה דמלי למדמי הא מני רבי נתן כדדמי בסמוך: נשאל על נדרו. שכבר חל ואינו נשאל על נזירותו שהרי עדיין לא חל עד שישאל על נזירותו ויהנה מאותו פלוני: הא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com